

Til medlemmerne af Retsudvalget.

RUSK

Foreningen RUSK
Baggesensgade 6, kl. th.
2200 København N
11. maj 2015

Uddybning vedr.: Underretning om ulovlig anvendelse af visitationszoner.

På vegne af foreningen RUSK retter vi hermed henvendelse til retsudvalget, idet vi med beklagelse har konstateret, at betjente fra Københavns Politi gentagne gange og mod bedre vidende, har tilsidesat de retssikkerhedsgarantier som tilkommer dette lands borgere.

Som det er medlemmerne af retsudvalget bekendt, blev der med politilovens ikrafttræden i 2004 åbnet mulighed for, at politidirektørerne kunne oprette såkaldte visitationszoner, med henblik på at identificere våben og dermed forebygge personfarlige kriminalitet.

I sådanne visitationszoner lempes de almindelige retssikkerhedsgarantier som gælder for tilsvarende indgreb efter retsplejeloven, og visitationer kan foretages mod enhver som opholder sig inden for visitationszonen.

Denne særligt lempelige adgang til at foretage "vilkårlige" indgreb, skal ses i sammenhæng med at dette alene kan ske inden for et begrænset område, hvor der er særlig grund til at antage at der vil ske våbenlovsovertrædelser, zonen offentliggøres af politidirektøren og skal i øvrigt tidsmæssigt begrænses. Lovgiver har således forsøgt at finde en forsvarlig balance mellem det enkelte individs personlige frihedsrettigheder og hensynet til effektiv forebyggelses- og efterforskningsarbejde.

Desværre har vi kunne konstatere, at betjente ved Københavns Politi, ved flere lejligheder bevidst har misinformeret borgere ved at oplyse, at de befandt sig i en visitationszone – uagtet at dette ikke var tilfældet. Betjentene har herved tilsidesat de almindelige betingelser for at foretage legeom indgreb, herunder bl.a. kravet til rimelig mistanke. Borgere får ganske enkelt oplyst, at de befinder sig i en visitationszone og at de skal lade sig visitere uden videre.

Foreningen RUSK har forsøgt at afklare i hvilket omfang disse ulovlige indgreb har fundet sted, bl.a. ved at søge om aktindsigt hos Københavns Politi. Her har vi imidlertid mødt flere problemer, som har umuliggjort en endelig afklaring af omfanget.

Først og fremmest har Københavns Politi vist sig meget modvillige i at indgå i et samarbejde og udlevere relevant information. Vi har blandt andet oplevet, at Københavns Politi har afvist vores

anmodning om aktindsigt efter reglerne i den nye offentlighedslov, uagtet at denne på ansøgningstidspunktet ikke var trådt i kraft. En afgørelse som Rigspolitiet efterfølgende hjemviste.

Endvidere har vi oplevet at få afslag på anmodning om aktindsigt i tidligere visitationszoners tidsmæssige udstrækning og geografiske placering, da Københavns Politi mente dette udgjorde en efterforskningsmæssig risiko. Henset til lovens formål og det forhold at afgørelse om oprettelse visitationszoner er offentlige, påklagede vi naturligvis denne afgørelse, som Københavns Politi efterfølgende selv har ændret – dog først efter at Emil Eusebius Olhoff-Jakobsen, Journalist hos Danmarks Radio, tillige havde rettet henvendelse til den pågældende medarbejder fra Københavns Politi.

Københavns Politis generelle håndtering af foreningens anmodninger om aktindsigt har, hvad angår den juridiske behandling, generelt været præget af deciderede forkerte lovhenvvisninger, forkert juridisk subsumption og sagsbehandlingstider på over 100 dage.

Hvad endnu værre er, er at det er umuligt at afklare hvor mange ulovlige visitationer der har fundet sted. Medlemmer af Foreningen RUSK har gennemgået flere tusinde visitationer manuelt og det her efterfølgende vist sig, at Københavns Politi alene har ført sparsomt og ufuldstændigt register over visitationerne foretaget af Københavns Politi. I længere perioder er der simpelthen ikke ført notat i overensstemmelse med offentlighedslovens regler herom, og omfanget og lovligheden af visitationer foretaget i disse periode er ganske simpelt ikke muligt at afklare.

Andre visitationer som er registreret, indeholder ikke oplysninger om deres geografiske placering. Vi har efterfølgende anmodet Københavns Politi om at redegøre for disse visitationers geografiske placering, men har modtaget afslag herpå, henset til det, ifølge Københavns Politi, uforholdsmæssigt ressourceforbrug forbundet hermed. Det er således ikke muligt at få dokumentation for, at visitationerne er foretaget inden for visitationszonerne.

Endvidere har vi kunne konstatere, at de 2 ulovlige visitationer, som oprindeligt gav anledning til at Foreningen RUSK prioriterede at undersøge forholdene nærmere, ikke fremgår nogen steder af de visitationslister som vi har fået udleveret af Københavns Politi. Af de to politirapporter, som Foreningen i anden anledning fik indsigt i, fremgår det klart og tydeligt, at de tiltalte fik oplyst at de befandt sig i en visitationszone. Dette har vi imidlertid efterfølgende kunne konstatere, ikke var tilfældet. Videre bemærkelsesværdigt synes det, at visitationerne ej heller efterfølgende er registreret som visitationer foretaget i visitationszoner. Det er med andre ord ikke muligt at bedømme omfanget af Københavns Politis ulovligt foretagende visitationer.

Oplysning omkring tilsidesættelsen af de almindelige notatpligtsregler er indsendt til Folketingets Ombudsmand, som af foreningen er opfordret til at se nærmere på forholdene.

Foreningen RUSK har dog, ved manuel gennemgang af de udleverede visitationslister kunne konstatere, at flere af de visitationer som er registreret med tidspunkt og adresse, faldt uden for visitationszonernes område. Enten var de rent geografisk placeret uden for zonerne, eller også var de foretaget på private adresser og altså uden for lovens anvendelsesområde. Foreningen RUSK rettede derfor den 30. oktober 2014 igen henvendelse til Københavns Politi, for at bede dem oplyse, hvorvidt dette var korrekt.

Ved svar af 10. februar 2015 har vi fået oplyst, at 30 af de visitationer som er foretaget uden for visitationszonerne, var blevet fejlregistreret. Københavns Politi har oplyst, at der var tale om legemes indgreb efter retsplejeloven og ikke efter politiloven – uanset at de stod noteret i registeret over visitationer foretaget efter reglerne i politiloven.

Vi har naturligvis søgt om aktindsigt i disse 30 sager for at få bekræftet, at dette var tilfældet. Beklageligvis har vi fået afslag på denne ansøgning, da der er tale om straffesager. Journalist Emil Eusebius Olhoff-Jakobsen har tillige søgt om aktindsigt i disse sager, med henvisning til journalisters særligt udvidede adgang til aktindsigt. Han har tillige modtaget afslag.

Frihedsrettigheder er det som definerer et demokrati. Rettighederne beskytter borgeren mod vilkårlige indgreb fra magthavere og fungerer som et forbyggende værn mod autokrati. Foreningen RUSK anerkender, at der i særligt ophedede situationer kan være behov for særligt indgribende midler – men det er vigtigt at der bliver ført tilsyn med disse indgreb, således at de ikke misbruges. Som situationen er i dag findes der ikke nogen kontrolforanstaltning og betjente kan og har således, uden risiko for repressalier, misbrugt politiloven.

Vi anerkender at det ikke er alle betjente som har misbrugt disse regler, men i en magtudøvende institution skal der kun få brodne kar til at skabe mistilid til hele institution. Da det ikke er muligt for Foreningen RUSK at komme en endelig afklaring nærmere, anmoder vi derfor medlemmerne af Retsudvalget om at sikre, at der ikke sker forsatte brud på retssikkerheden.